

Onderwerp: bestuursvoorstel moederkrediet Sterke Lekdijk
Datum vergadering: 6-3-2024
Registratienummer: 1965876 versie 5

Besluitnota

Onderwerp

Actualisatie moederkrediet Sterke Lekdijk en vrijgave 2^e tranche

Voorgesteld besluit

Het algemeen bestuur wordt voorgesteld:

- kennis te nemen van de actuele geprognostiseerde uitgaven en inkomsten van Sterke Lekdijk, gebaseerd op
  - de ambities, uitgangspunten en randvoorwaarden zoals opgenomen in het [startdocument](#) Sterke Lekdijk van 22 februari 2017;
  - de Nota tussentijdse evaluatie van het moederkrediet (DM1967383);
- voor het moederkrediet voor Sterke Lekdijk uit te gaan van het midden van het in het bestuursvoorstel (DM1965876) geschetste 'Stabiel scenario' en als gevolg hiervan dit krediet met € 84,3 miljoen te verhogen van € 465,7 miljoen naar € 550 miljoen, waarvan de dekking thans is voorzien door een eigen bijdrage van HDSR tot € 105 miljoen en door bijdragen van derden tot € 445 miljoen*;
- het onder 2 vermelde bedrag ad € 84,3 miljoen toe te voegen aan het bestaande moederkrediet Sterke Lekdijk (M120000);
- de tweede tranche van het uitvoeringskrediet ter hoogte van € 183,6 miljoen beschikbaar te stellen aan het college, welk bedrag wordt gedekt uit het voormelde moederkrediet.

(*) het college heeft drie scenario's overwogen, zoals in dit bestuursvoorstel beschreven. De voorkeur van het college is om de programmering te baseren op het stabiele scenario. Het staat het algemeen bestuur vrij om een andere keuze te maken.

Inleiding

Op 11 mei 2022 is het uitvoeringskrediet van Sterke Lekdijk vastgesteld door het algemeen bestuur. Het ging om verhoging van het bestaande moederkrediet en vrijgave van een eerste tranche van het uitvoeringskrediet. Daarbij is de toezegging gedaan dat in 2023 een evaluatie plaatsvindt om daarna een tweede tranche vrij te kunnen geven. Met dit bestuursvoorstel wordt daar invulling aan gegeven.

Op 13 december 2023 heeft een thema-avond met het algemeen bestuur plaatsgevonden over de tussentijdse evaluatie van het uitvoeringskrediet. De informatie uit de Nota tussentijdse evaluatie moederkrediet en het gesprek op de thema-avond is gebruikt om dit bestuursvoorstel op te stellen.

Halverwege, meer duidelijkheid. Meerdere scenario's nog mogelijk

Het programma Sterke Lekdijk is ongeveer op de helft van de doorlooptijd. Het programma is gestart in 2017 en naar verwachting gereed in 2030. Bij de start zijn ambities meegegeven die zijn vertaald naar doelstellingen en die door de programmaorganisatie worden gehanteerd bij het uitwerken van de deeltrajecten.

In oktober 2023 is met het vaststellen van het Voorkeursalternatief Irenesluizen – Culemborgse Veer de verkenningsfase afgerond. Project Salmsteke is inmiddels buiten aan het werk en heeft het eerste deel van de dijkversterking afgerond. De andere vier deeltrajecten zijn bezig in de planuitwerkingsfase en vertalen het Voorkeursalternatief naar een vergunbaar ontwerp (projectplan Waterwet of projectbesluit Omgevingswet), een benodigd ruimtebeslag voor de grondverwerving en een contract met raming voor de realisatiefase.

Conclusies evaluatie uitvoeringskrediet

Er wordt in alle deeltrajecten van grof naar fijn gewerkt en nu in 2023 ontstaat een steeds duidelijker beeld wat dat betekent voor het realiseren van de gewenste ambities.

De hoofdconclusie is dat het huidige moederkrediet niet toereikend is; er is een toekomstige aanvulling op het moederkrediet nodig om de gewenste doelstellingen te kunnen realiseren, waarbij wordt opgemerkt dat:

- De kans dat de uitgaven binnen de geraamde € 466 miljoen blijven zeer klein is; kostenstijgingen en (externe) risico's maken een aanvulling nodig;
- De eigen bijdrage van het waterschap hoger wordt dan eerder is bepaald en gecommuniceerd met het algemeen bestuur. Dit volgt uit de hogere uitgaven en het achterblijven van inkomsten door subsidie van het Hoogwaterbeschermingsprogramma en bijdragen van gebiedspartners.

Ondersteunende conclusies:

- a) De aanpak van Sterke Lekdijk via het Innovatiepartnerschap draagt bij aan het realiseren van maatschappelijke meerwaarde en het beheersen van de totale kosten;
- b) Het opvolgen van de aanbevelingen uit de evaluatie van KWINK groep kan bijdragen aan het reduceren van complexiteit en afhankelijkheden, wat de kans op het succesvol afronden van deze opgave vergroot. Daarmee dragen de aanbevelingen bij aan de beheersing van tijd en kosten met zoveel mogelijk behoud van kwaliteit zoals geformuleerd in de ambities;
- c) De sterke stijging van lonen en bouwkosten verklaren het belangrijkste deel van de opgetreden toename in kosten; toekomstige stijgingen die ook hoger zijn dan de tot vorig jaar gehanteerde 2% per jaar zijn waarschijnlijk;
- d) Een analyse met scenario's laat zien dat het meest positieve scenario ('zonnig') een prognose geeft van € 485 miljoen; een somber scenario leidt tot een prognose die oploopt tot € 673 miljoen.

Beoogd effect

Het programma Sterke Lekdijk doorloopt een zorgvuldig onderzoeks- en ontwerpproces in de verkennings- en planuitwerkingsfase dat in gezamenlijkheid met de assetorganisatie, medeoverheden, de bewoners en eigenaren in het gebied en marktpartijen wordt doorlopen. Vervolgens volgt de realisatie om de maatregelen ook daadwerkelijk uit te voeren.

Met de realisatie van Sterke Lekdijk wordt invulling gegeven aan de waterschapsdoelen:

- Waterveilige leef- en werkomgeving:
  - o Voor 2050 wordt minimaal het wettelijke beschermingsniveau tegen overstromingen geboden.
  - o Het oppervlaktewater in ons beheergebied is leefbaar voor mens, dier en plant. Nú en in de toekomst.
- Waterbewust leven en genieten van water:
  - o Bewoners en professionals hebben water- en klimaat gerelateerde acties ondernomen, en hebben meer inzicht in de rol van het waterschap in het verleden en toekomst.
- Bestuur, middelen en maatschappij:
  - o Duurzaam waterschap: a) Het waterschap is in 2050 95% emissieloos, waaronder in 2030 energieneutraal; b) Circulair materiaalgebruik; c) Bevorderen van de biodiversiteit.
  - o Zorgvuldig en efficiënt omgaan met ons geld

Actuele prognose uitgaven en inkomsten Sterke Lekdijk

In deze paragraaf wordt de ontwikkeling van het geprogrammeerde krediet en de eigen bijdrage geschetst inclusief de effecten voor de meerjarenbegroting van HDSR.

Historische ontwikkeling geprogrammeerd krediet 2017 - 2023

Het verloop van de kostenprognose over de jaren sinds 2017 is weergegeven in Tabel 1 en toont dat het geïndexeerde totaalbedrag van de raming sinds 2017 schommelt rond de € 500 miljoen. Het aantal versterkingskilometers is verlaagd en dit dempt de stijging van het benodigde budget. Tegelijk zijn in de afgelopen jaren grondverwerving, synergie en meekoppelkansen (afgekort als MKK) toegevoegd aan de financiële scope. Vanaf 2022 is ook een bedrag voor indexatie in de prognose opgenomen (tussentijdse toevoegingen in blauw weergegeven).

Sterke Lekdijk	2017- indicatie	2020 - indicatie	2022 - mei	2023 – T2 prognose
Raming (€ miljoen) Ongeïndexeerd ¹	€ 376 mln.	€ 432 mln.	€ 466 mln.	€ 482 mln.
Raming met index januari 2023	€ 505 mln.	€ 525 mln.	€ 508 mln.	€ 482 mln.
Versterking in kilometers	53,7 km	54,9 km	43 km	37 km
<i>Toevoegingen scope</i>		€ 30,9 mln. grond	€ 30,9 mln. grond + € 5 mln. synergie + € 46,5 mln. MKK + € 22,7 mln indexatie	€ 30,9 mln. grond + € 5 mln. synergie + € 46,5 mln. MKK Incl indexatie 2%

Tabel 1: Ontwikkeling indicatie en prognose Sterke Lekdijk, geïndexeerd

Actuele prognose kosten en inkomsten per projectfase (T2-rapportage september 2023)

In Tabel 2 zijn per projectfase de financiële kerncijfers weergegeven.

Projectfase (€ mln)	Programmering mei 2022	Vastgesteld AB Krediet	verwachte kosten	verwachte inkomsten	Eigen bijdrage € mln en %
Verkenning	€ 49,6 mln.	€ 49,6 mln.	€ 42,8 mln.	€ 42,4 mln.	€ 0,4 mln. 1,0%
Planuitwerking	€ 83,4 mln.	€ 83,4 mln.	€ 77,1 mln.	€ 68,8 mln.	€ 8,3 mln. 10,8%
Realisatie	€ 332,7 mln.	€ 233,4 mln.	€ 362,3 mln.	€ 320,8 mln.	€ 41,5 mln. 11,5%
Totaal	€ 465,7 mln.	€ 366,4 mln.	€ 482,2 mln.	€ 432,0 mln.	€ 50,2 mln. 10,4%

Tabel 2: Overzicht, programmering, krediet, actuele verwachting kosten en inkomsten en eigen bijdrage

Van de programmering á € 465,7 mln. is € 366,4 mln. beschikbaar gesteld aan het college. De meest recente bepaling van de verwachte kosten en inkomsten (september 2023) bedraagt respectievelijk € 482,2 mln. en € 432,0 mln. Dit leidt tot een eigen bijdrage van € 50,2 mln. ofwel 10,4%.

Tabel 2 laat zien dat op basis van de verwachte uitgaven en inkomsten van de verkenning en de planuitwerking de kredieten voor deze onderdelen toereikend zijn. De huidige verwachting is dat € 6,8 miljoen van de verkenning en € 6,3 miljoen van de planuitwerking niet ingezet hoeft te worden. Voor de planuitwerking geldt dat bij verwachte kosten en inkomsten nog veranderingen kunnen optreden omdat vijf van de zes projecten nog in de planuitwerking activiteiten verrichten. Resterende overschotten worden in vervolgfases ingezet.

Het grootste deel van het krediet is nodig voor de realisatiefase. Externe ontwikkelingen in bouwrijzen en inflatie maken dat de verwachte kosten voor deze fase hoger uitkomen dan eerder aangenomen, ondanks de afname in het aantal te versterken kilometers door de toepassing van innovatieve rekenmethodieken. Andere nog in ontwikkeling zijnde innovaties gaan helpen om de kosten in de realisatie te beheersen.

Ontwikkelingen omgezet in scenario's

De T2-prognose van september 2023 is uitgebreid met scenario's om het mogelijke effect van ontwikkelingen binnen en buiten Sterke Lekdijk te laten zien. De scenario's zijn omschreven als 'zonnig', 'stabiel' en 'somber'.

¹ De jaren 2017 en 2020 zijn bepaald op basis van kengetallen zonder een indexering mee te nemen. Het jaar 2022 is bepaald door naast de kostenprognose een toekomstige index van 2% mee te nemen. Het bedrag 2023 is bepaald door naast de kostenprognose de werkelijke index 2017-2023 te verwerken en een toekomstige index van 2% op te nemen

Hierbij is onderscheid gemaakt in de mate waarin de technische innovaties worden toegepast, de mate waarin vertragingen optreden door bijvoorbeeld grondverwerving of vergunningen die langer duren voordat deze zijn verkregen, of oplopende kosten van emissieloos werken. Als externe factoren zijn oplopende inflatie en rente gebruikt.

Tabel 3 laat zien dat de meest recente prognose van € 482,2 mln. zich onder het zonnige scenario bevindt. De tabel geeft per scenario naast een middenwaarde ook een ondergrens en bovengrens aan. De kostenfactoren zijn gekwantificeerd in elk scenario, zonder een doorrekening met de standaard methodiek van kostenraming.

Prognose kosten in € mln	Zonnig scenario	Stabiel scenario	Somber scenario
ondergrens	485	528	578
midden	486	550	625
bovengrens	487	573	673

Tabel 3: prognose kosten einde werk per scenario

Gevolgen scenario's voor eigen bijdrage HDSR

De geraamde kosten uit de scenario's hebben effect op de eigen bijdrage. Daarnaast zijn per scenario gebeurtenissen opgenomen waarbij de omvang van de voorfinanciering toeneemt en waar de ontvangen bijdrage van gebiedspartners en het Hoogwaterbeschermingsprogramma lager wordt dan de in 2022 gehanteerde 100% en 90%. Tabel 4 toont de uitkomsten van de toepassing in de verschillende scenario's.

Prognose eigen bijdrage in € mln en % van kosten	Zonnig scenario	Stabiel scenario	Somber scenario
bij optreden van het scenario	64 (13%)	105 (19%)	181 (29%)

Tabel 4: prognose eigen bijdrage einde werk per scenario

De getoonde scenario's laten zien dat het reëel is te verwachten dat de uiteindelijke eigen bijdrage hoger zal zijn. Mocht aan het eind van het programma toch een overschot resteren ten opzichte van de eigen bijdrage van 10% aan het hoogwaterbeschermingsprogramma, dan zal dit worden terugbetaald.

De eigen bijdrage wordt na afronding van de realisatiewerkzaamheden van elk deelproject afgeschreven in 40 jaar. Een eigen bijdrage in het sombere scenario van € 181 miljoen zou in de meerjarenbegroting leiden tot kosten van € 10 miljoen in het eerste jaar, aflopend tot € 5 miljoen in het 40^e jaar. In het zonnige scenario met € 64 mln. eigen bijdrage zouden die kosten in het eerste jaar € 4 miljoen bedragen en in het 40^e jaar € 2 miljoen. Gesteld kan worden dat afhankelijk van de werkelijke eigen bijdrage de kapitaaleffecten op de begroting vanaf 2025 gaan toenemen met het afronden van de projecten en opbouwen van € 4 mln. tot € 10 mln. bij start van afschrijving en aflopen van € 5 mln. tot 2 mln. in het laatste jaar. Op basis van de voortgangsrapportage en de P&C-cyclus wordt het effect van Sterke Lekdijk op de begroting periodiek bijgewerkt.

Solidariteitsbijdrage

De eigen bijdrage voor de waterschappen met een opgave wordt binnen het hoogwaterbeschermingsprogramma de projectgebonden bijdrage genoemd. Daarbij betaalt HDSR ook een solidariteitsbijdrage aan het landelijke programma. Deze is geen onderdeel van Sterke Lekdijk of het programmakrediet, maar is als context van belang. De solidariteitsbijdrage van HDSR aan het hoogwaterbeschermingsprogramma bedraagt jaarlijks nu nog € 8 tot 9 miljoen. Deze bijdrage is gebaseerd op de situatie tot 2023, waarbij de opgave van HWBP met 1500 km was geprogrammeerd op € 12 miljard. In 2023 is dit inzicht bijgesteld: de opgave is nu 2000 km, met een prognose van € 24 miljard. Dit leidt waarschijnlijk tot een solidariteitsbijdrage van HDSR die op langere termijn significant hoger wordt dan de huidige jaarlijkse bedragen.

Met de aanpak Sterke Lekdijk en de innovaties die ontwikkeld worden draagt ons waterschap bij aan de landelijke opgave van dijkversterkingen en de beheersing van de kosten. Door deze bijdrage hebben we met de Sterke Lekdijk ook invloed op onze toekomstige solidariteitsbijdrage aan de alliantie.

Argumenten

Besluitpunt 1 – kennisnemen van geprognostiseerde uitgaven en inkomsten

1.1 *De historische kostenontwikkelingen zijn een belangrijke verklaring voor de verwachte stijging van uitgaven.* Het prijspeil is afgelopen periode hoger geweest dan eerder aangenomen en ook de rente op leningen is toegenomen. Dit heeft impact op het benodigde budget van Sterke Lekdijk dat naar verwachting in de bandbreedte € 485 – 673 mln. valt, afhankelijk van het optredende scenario. Belangrijk om hierbij te vermelden is dat de gehanteerde aanpak van Sterke Lekdijk met aanvullend onderzoek en innovatieve rekentechnieken zorgt voor een afname van de versterkingsopgave van circa 18 kilometer wat circa € 126 mln.² vermeden kosten oplevert. Dit levert een demping op van de absolute kostentoeename.

1.2 *De uitvoering van de ambities van Sterke Lekdijk geeft invulling aan de waterschapsdoelen.* De waterveilige primaire waterkering gaat voor 2050 voldoen aan de veiligheidsnormen uit de Waterwet. We realiseren een mooie, natuurvriendelijke en goed beheerbare dijk waarmee invulling wordt gegeven aan het zichtbaar maken van cultuurhistorie en het vergroten van de aantrekkelijkheid voor recreatie en beleving van water. Waar mogelijk wordt de ruimtelijke kwaliteit verbeterd en de biodiversiteit vergroot. Dit doen we op een wijze die de voetafdruk van materiaalgebruik en realisatie zo klein mogelijk houdt.

1.3 *Waterschap pakt haar rol in het leveren van een bijdrage aan duurzaamheidsvraagstukken.* De klimaatverandering, stikstofcrisis, energietransitie, vergroten van biodiversiteit en zorg voor een aantrekkelijke leefomgeving zijn maatschappelijke thema's die aangepakt worden bij de realisatie van Sterke Lekdijk. We lossen de problemen niet op. Maar leveren wel een passende bijdrage en jagen waar nodig de transitie aan. Het waterschap toont lef en pakt haar verantwoordelijkheid.

Besluitpunt 2 – moederkrediet verhogen naar € 550 mln.

2.1 *De historische ontwikkeling en de scenario's vragen om verhoging van het krediet.* De prognose is sinds mei 2022 tot de laatste rapportage (T2-2023) redelijk stabiel gebleven (zie ook Tabel 1). Deze prognose zit onder het zonnige scenario. Om te voorkomen dat volgende prognoses snel weer boven een aangepast krediet komen, wordt voorgesteld het midden van het stabiele scenario te hanteren en het geactualiseerde moederkrediet te verhogen naar € 550 mln.

2.2 *Realistisch begroten en communiceren over bandbreedtes zorgt dat het bestuur inzicht heeft in mogelijke scenario's, ondersteund door periodieke rapportages met signaleringswaarden.* De prognose eindstand in de laatste rapportage en het midden van het stabiele scenario leidt tot een programmeringskrediet van € 550 mln. (zie Tabel 3). Dit sluit aan bij de aanpak van realistisch begroten en duidelijk communiceren over het effect van scenario's die resulteren in een bandbreedte van € 485 – 673 mln.

Besluitpunt 3 – tweede tranche van het uitvoeringskrediet van € 183,6 mln. beschikbaar stellen

3.1 *Volgend uit de verhoging van het moederkrediet kan het bestuur de tweede tranche vrijgeven aan het college.* De tweede tranche is het verschil tussen het verhoogde moederkrediet van € 550 mln. en het eerder vrijgegeven krediet van € 336,4 mln. Met het vrijgeven van de tweede tranche van € 183,6 mln. krijgt het programma Sterke Lekdijk de financiële middelen om de werkzaamheden in de verschillende deeltrajecten te kunnen gaan realiseren.

Besluitpunt 4 – de tweede tranche toe te voegen aan het moederkrediet

4.1 *Geeft het krediet vrij conform de spelregels van het waterschap.* De werkwijze voor Sterke Lekdijk is door het algemeen bestuur vastgesteld op 22 februari 2017 en van toepassing verklaard bij de besluitvorming over de eerste tranche van het uitvoeringskrediet op 11 mei 2022. De werkwijze houdt in dat het algemeen bestuur gevraagd wordt (tranches van) het moederkrediet beschikbaar te stellen aan het college. Het college kent vanuit het moederkrediet deelkredieten toe. Dit gebeurt per deeltraject voor de resterende fases van planuitwerking en realisatie op basis van een plan van aanpak. Daarnaast wordt met de intrede van de Omgevingswet het algemeen bestuur gevraagd per deeltraject de financiële bandbreedte voor de realisatiefase vast te stellen. Op 11 mei 2022 heeft het algemeen bestuur vastgesteld dat het college besluitvorming over het krediet aan het algemeen bestuur voorlegt, indien na de besluitvorming over de financiële bandbreedte de prognose van de realisatiekosten voor een deeltraject buiten die bandbreedte komt.

Via de programmarapportages Sterke Lekdijk wordt het algemeen bestuur driemaal per jaar geïnformeerd. Als uitbreiding op de bestaande rapportage zal vanaf 2024 zowel voor de prognose van de kosten als van de eigen bijdrage gewerkt gaan worden met de signalering zoals opgenomen in Tabel 5.

---

² gerekend met het kengetal van € 7 mln./km dijkversterking (18 km x € 7 mln./km = € 126 mln.)

Prognose einde werk Signalering bij € miljoen	Prognose kosten	Prognose eigen bijdrage
Goed	< € 500 mln.	< € 60 mln.
Voldoende	> € 500 mln.	> € 60 mln.
Behoeft verbetering	> € 550 mln.	> € 90 mln.
Vereist herstel	> € 600 mln.	> € 120 mln.

Tabel 5: Signaleringswaarden prognoses einde werk in voortgangsrapportage Sterke Lekdijk

Kanttekeningen

Besluitpunt 1 – kennisnemen van geprognostiseerde uitgaven en inkomsten

1.1 *Vasthouden aan de ambities leidt tot verhoging van het benodigde budget.* Vasthouden aan de inhoudelijke ambities resulteert nu in een toename van de investeringskosten. Het bijstellen van andere ambities is ook mogelijk, maar uiteindelijk levert het niet veel op, terwijl het risicoprofiel wel toe zou nemen.

Minder emissieloos materieel inzetten bespaart nu bijvoorbeeld kosten, maar verhoogt het risico bij het verkrijgen van de natuurbeschermingsvergunning (nodig vanwege de Stikstofcrises en het vervallen van de bouwvrijstelling). En het stopzetten van de ontwikkeling van productinnovaties bespaart nu kosten, maar belemmert de mogelijkheden om goedkopere oplossingen te kunnen realiseren in het huidige project én in toekomstige versterkingen van HDSR en de alliantie van het Hoogwaterbeschermingsprogramma. Uiteindelijk is met name de niet beïnvloedbare kostenontwikkeling als gevolg van indexering en rente op leningen de grootste verklaring van de toename van benodigd budget.

In Tabel 6 is weergegeven wat de impact is van het draaien aan de ambitieknoppen. Het overall beeld is dat het terugschroeven van een ambitie niet tot eenduidige opbrengsten leidt in verlaging van de kosten of het verbeteren van andere doelstellingen. De uitgebreidere beschouwing van het aanpassen van ambities is opgenomen in bijlage 2.

Tabel 6 Impact van ambitieknoppen op de programmadoelstellingen

Knoppen >	Minder veilig en beheerbaar	Minder duurzaam	Minder innovatief	Minder ruimtelijke kwaliteit	Minder voortvarend
Doelstellingen					
Veilig en beheerbaar					
Taakstellend budget					
Tevreden stakeholders					
Voortvarend, niet overhaast					
Duurzaam					
Ruimtelijke kwaliteit					
Innovatief					

Groen = beter, Geel = neutraal, Oranje = gemengd beeld, Rood = verslechtert

Besluitpunt 1 – kennisnemen van geprognostiseerde uitgaven en inkomsten

1.2 *De eigen bijdrage van het waterschap neemt toe.* Op basis van de verwachte inkomsten en uitgaven is de prognose dat de eigen bijdrage en daarmee de kosten voor het waterschap toenemen. De gehanteerde uitgangspunten in de kostenverdeling met betrokken partners blijken in de praktijk niet haalbaar. Daar hebben we nu in Sterke Lekdijk de eerste ervaringen mee opgedaan en we treffen maatregelen om hierop bij te sturen. Tegelijk moet worden vermeld dat pas bij de eindafrekening de werkelijke kosten en eigen bijdrage kunnen worden bepaald en deze deels afhankelijk zijn van het opgetreden scenario. De huidige prognose is dat de eigen bijdrage oploopt tot een range van € 64 tot € 181 mln. voor respectievelijk een zonnig en somber scenario.

Besluitpunt 2 – moederkrediet verhogen naar € 550 mln.

2.1 *Werkelijk benodigd budget is afhankelijk van optreden van gebeurtenissen in scenario's.* Op basis van de huidige inzichten is het stabiele scenario het meest realistisch om te hanteren. Het stabiele scenario kent een bandbreedte van € 528 – 573 mln.

Besluitpunt 3 – tweede tranche van het uitvoeringskrediet van € 183,6 mln. beschikbaar stellen

3.1 *De grootste uitgaven liggen in de komende jaren als deelprojecten met de realisatie starten.* Op basis van de kasreeks kan het aanvragen van de tweede tranche tot tweede helft van 2024 worden uitgesteld als er meer duidelijkheid is door het verder uitwerken van de deelprojecten.

Vervolg

Het algemeen bestuur ontvangt drie keer per jaar de tertaal voortgangsrapportage over Sterke Lekdijk als attenderingsbericht in ibabs.

Communicatie

Na de besluitvorming wordt de informatie verwerkt in de eerstvolgende voortgangsrapportage Sterke Lekdijk en daarmee gedeeld met betrokken partijen. Dit besluit hoeft niet te worden gedeeld met externe partners.

Samenwerking & participatie

Het programma Sterke Lekdijk werkt samen met diverse gebiedspartners, zoals de Provincie Utrecht, meerdere gemeenten, Rijkswaterstaat en gebied beherende partijen zoals Staatsbosbeheer en Stichtse Groenlanden. Verder vindt ook nauwe samenwerking plaats met diverse marktpartijen om de benodigde kennis en expertise beschikbaar te hebben voor het realiseren van de opgave van het Hoogwaterbeschermingsprogramma.

De participatie met de omgeving verloopt grotendeels via de deeltrajecten zodat in elke fase bewoners, bedrijven en belanghebbende minimaal geïnformeerd zijn en waar mogelijk kunnen meedenken over de keuzes die in Sterke Lekdijk worden gemaakt. Daarnaast wordt communicatie ook op programmaniveau van Sterke Lekdijk vormgegeven doordat overstijgende onderwerpen, zoals innovatie, beeldkwaliteitsplan via nieuwsberichten of informatie op onze website worden gedeeld.

Bijlagen

1. Evaluatie moederkrediet Sterke Lekdijk
2. Impact stuurknoppen op ambities
3. Evaluatie KWINK-groep

Verwijzingen eerdere besluitvorming:

a. Start project Sterke Lekdijk

[Agenda HDSR - Vergadering Algemeen Bestuur woensdag 22 februari 2017 19:30 - 23:00 - iBabs RIS \(bestuurlijkeinformatie.nl\)](#)

- 1) *In te stemmen met de start van het versterkingsproject Sterke Lekdijk, met als doel om de primaire keringen tussen Amerongen en Schoonhoven te laten voldoen aan de nieuwe wettelijke normen van de Waterwet, welke per 1 januari 2017 van kracht zijn en hiertoe het STARTDOCUMENT vast te stellen met richtinggevende ambities, uitgangspunten en randvoorwaarden;*
- 2) *Het benodigde krediet voor de uitvoering van de verkenning en planuitwerking voor de deelprojecten, ter grootte van 49 miljoen euro, beschikbaar te stellen aan het dagelijks bestuur volgens een GOP-werkwijze, onder de voorwaarde van jaarlijkse bijstelling van dit krediet in het meerjarenperspectief bij de Voorjaarsnota (zie toelichting);*
- 3) *De indicatieve financiële programmering (kasreeks) van deelprojecten, zoals beschreven in bijlage 2, vast te stellen en deze jaarlijks bij te stellen bij de behandeling van de Voorjaarsnota.*

b. Kredietvoorstel grondverwerving Sterke Lekdijk

[Agenda HDSR - Vergadering Algemeen Bestuur woensdag 16 mei 2018 19:30 - 22:30 - iBabs RIS \(bestuurlijkeinformatie.nl\)](#)

1. *een krediet beschikbaar te stellen van totaal € 30,9 miljoen voor grondverwerving Sterke Lekdijk, bestaande uit:*
  - a. *€ 26,8 miljoen ten behoeve van de verwerving van benodigde gronden voor de versterking van de primaire kering binnen het project Sterke Lekdijk, welk bedrag voor € 23,3 miljoen wordt gedekt uit de ter zake te verkrijgen projectsubsidies en voor € 3,5 miljoen uit eigen inbreng;*
  - b. *€ 4,1 miljoen ten behoeve van de verwerving van de benodigde gronden voor rekening van HDSR, welk bedrag wordt gedekt door activering als eigen grond;*
2. *de rentelasten van voorfinanciering van verwerving van deze gronden via de voorjaarsnota ten laste van de exploitatie te brengen, hetgeen neerkomt op een jaarlijks bedrag van gemiddeld ca. € 180.000 voor een periode van 8 jaar (variërend in omvang van minimaal € 22.500 in 2019 tot maximaal € 310.000 in 2023);*
3. *er mee in te stemmen dat de 'Strategienota grondverwerving Sterke Lekdijk', vastgesteld door het college in zijn vergadering van 20 maart 2018, wordt gehanteerd als uitvoeringskader voor de grondverwerving als gevolg van deze kredietverstrekking.*

c. Synergiekrediet Sterke Lekdijk

[Agenda HDSR - Algemeen Bestuur woensdag 16 december 2020 19:30 - 23:00 - iBabs RIS \(bestuurlijkeinformatie.nl\)](#)

1. *het Startdocument Sterke Lekdijk, vastgesteld door het algemeen bestuur op 22 februari 2017, te actualiseren met een verdieping van de waterschapsambities 'maximale maatschappelijke meerwaarde' en 'duurzaamheid' en voor het realiseren van deze ambities een synergiekrediet van € 5 mln. beschikbaar te stellen;*
2. *Dit krediet onder te brengen bij en toe te voegen aan het moederkrediet voor Sterke Lekdijk;*
3. *De uit dit voorstel voortvloeiende, gemiddelde kapitaallasten à 0,3 €M per jaar verwerken in de eerstvolgende meerjarenbegroting.*

d. Actualisatie programmering en (moeder)krediet Sterke Lekdijk

[Agenda HDSR - Algemeen Bestuur woensdag 16 december 2020 19:30 - 23:00 - iBabs RIS \(bestuurlijkeinformatie.nl\)](#)

1. *een krediet van 84,0 €M beschikbaar te stellen om het vigerende moederkrediet van het programma Sterke Lekdijk te verruimen van 49,0 €M naar 133,0 €M voor de uitvoering van de verkennings- en planuitwerkingsfasen van alle deelprojecten van de Sterke Lekdijk;*
2. *voor het bijgestelde moederkrediet de werkwijze uit het 'Startdocument Sterke Lekdijk' van toepassing te verklaren, zoals vastgesteld door het algemeen bestuur op 22 februari 2017.*

e. Uitvoeringskrediet Sterke Lekdijk

[Agenda HDSR - Algemeen Bestuur woensdag 11 mei 2022 19:30 - 23:00 - iBabs RIS \(bestuurlijkeinformatie.nl\)](#)

1. *kennis te nemen van de geraamde uitgaven voor de realisatiefase van de deelprojecten van de Sterke*

Lekdijk, en het benodigde uitvoeringskrediet ter grootte van 297 miljoen euro, waarvan de dekking thans voor € 274,3 is voorzien via bijdragen van derden en voor € 22,6 miljoen door een eigen bijdrage van HDSR;

2. de eerste tranche ter grootte van 197,5 miljoen euro beschikbaar te stellen aan het college;

3. het onder 2 genoemde bedrag toe te voegen aan het bestaande moederkrediet Sterke Lekdijk (M120000) en

de werkwijze van het Startbesluit Sterke Lekdijk, vastgesteld door het algemeen bestuur van 22 februari 2017, op de realisatiefase van toepassing te verklaren;

4. eind 2023 te besluiten over het resterend benodigde kredietbedrag.